

Opis założonych osiągnięć edukacyjnych ucznia – propozycje

Klasa 2.			
I. Gospodarka rynkowa			
Nr lekcji	Tematyka zajęć dydaktycznych	Wymagania podstawowe Uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:
1.	Wprowadzenie do „Ekonomii stosowanej”	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy osoby przedsiębiorczej; rozpoznaje mocne i słabe strony własnej osobowości; dokonuje samooceny; 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje cechy, jakimi charakteryzuje się osoba przedsiębiorcza; mocne i słabe strony własnej osobowości odnosi do cech osoby przedsiębiorczej;
2.	Osoba przedsiębiorcza, czyli ja we współczesnym świecie	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia przedsiębiorczości, kreatywności, innowacyjności; wyjaśnia rolę działań przedsiębiorczych, innowacyjnych i kreatywnych w życiu osobistym; podaje przykłady działań przedsiębiorczych w otoczeniu lokalnym, regionalnym; wymienia swoje role społeczne; wymienia korzyści wynikające z planowania własnych działań i inwestowania w siebie; charakteryzuje elementy procesu komunikacji; rozdziela zasady skutecznego komunikowania się; wskazuje przyczyny zakłóceń w procesie komunikacji; rozdziela zachowania bierne, agresywne i asertywne; 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje działania przedsiębiorcze, innowacyjne i kreatywne w życiu osobistym; podaje przykłady działań przedsiębiorczych oraz innowacyjnych w kraju i na świecie; charakteryzuje swoje role społeczne i typowe dla nich zachowania; planuje własne działania; analizuje obszary własnej asertywności; uzasadnia znaczenie skutecznej komunikacji w budowaniu właściwych relacji społecznych; stosuje niewerbalne aspekty mowy; stosuje różne formy komunikacji werbalnej i niewerbalnej w celu autoprezentacji oraz prezentacji własnego stanowiska;

		<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje sygnały niewerbalne; 	
3. 4.	Gospodarka rynkowa. Co? Jak? Kto?	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie systemu ekonomicznego; • wymienia podstawowe cechy, funkcje i rodzaje rynków; • rozróżnia rodzaje rynków; • wymienia filary gospodarki rynkowej; • podaje przykłady krajów, w których występowały (lub występują) poznane systemy ekonomiczne, wskazuje zalety i wady tych systemów; • charakteryzuje podmioty gospodarki rynkowej; • podaje podstawowe mierniki wzrostu gospodarczego; 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia transformację gospodarki Polski po 1989 r.; • określa przyczyny transformacji systemowej w Polsce; • wskazuje korzyści i koszty przekształceń systemowych w Polsce; • wyjaśnia, jaki wpływ na efektywność gospodarowania ma system ekonomiczny; • analizuje funkcje rynku; • określa zależności między podmiotami gospodarki rynkowej; • wyjaśnia obieg okrężny w gospodarce rynkowej; • opisuje podstawowe mierniki wzrostu gospodarczego;
5. 6.	Popyt, podaż, cena. Dlaczego nie kupować laptopów pod choinkę?	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcia popytu, podaży, ceny; • wyjaśnia wahania popytu wraz ze zmianą ceny oraz formułuje prawo popytu; • wyjaśnia wahania podaży wraz ze zmianą ceny oraz formułuje prawo podaży; • wykreśla krzywą popytu i krzywą podaży; • na podstawie krzywych popytu i podaży ustala cenę równowagi; • wymienia i opisuje pozacenowe czynniki wpływające na popyt i podaż; 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje czynniki wpływające na elastyczność cenową popytu; • charakteryzuje różne rodzaje struktur rynkowych; • dostrzega negatywne skutki ograniczonej konkurencji na rynku; • analizuje konsekwencje braku równowagi na rynku;

		<ul style="list-style-type: none"> • opisuje mechanizm ustalania ceny; • wyjaśnia pojęcie elastyczności cenowej popytu i podaży; • rozróżnia struktury rynkowe monopol, oligopol, konkurencja monopolistyczna, konkurencja doskonała; 	
7. 8.	Po co państwo w gospodarce?	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia ekonomiczne funkcje państwa; • wymienia przyczyny i narzędzia oddziaływania państwa na gospodarkę; • wymienia źródła dochodów i rodzaje wydatków państwa; • wyjaśnia wpływ deficytu budżetowego i długu publicznego na gospodarkę; • opisuje podstawowe mierniki wzrostu gospodarczego; • charakteryzuje zjawiska recesji i dobrej koniunktury w gospodarce; • wyszukuje informacje o aktualnych tendencjach i zmianach w gospodarce świata i Polski; 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje ekonomiczne funkcje państwa, • omawia przyczyny i narzędzia oddziaływania państwa na gospodarkę; • wskazuje sposoby finansowania deficytu budżetowego; • omawia konsekwencje występowania deficytu budżetowego i długu publicznego; • wyjaśnia różnice między dochodem nominalnym a realnym;
9.	Konsument królem, czyli jak dbać o swoje prawa	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie sprzedaży konsumenckiej; • wymienia prawa konsumenta; • wyjaśnia różnicę między gwarancją a rękojmią; • rozróżnia zwrot od reklamacji; • wymienia procedury związane z egzekwowaniem praw konsumenckich; 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje organizacje i instytucje prokonsumenckie takie jak: rzecznik praw konsumenta, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Federacja Konsumentów; • opisuje procedury związane z egzekwowaniem praw konsumenckich;

		<ul style="list-style-type: none"> wymienia instytucje stojące na straży praw konsumenta; podaje zakres działania instytucji i organizacji prokonsumenckich na podstawie materiałów źródłowych; przedstawia zasady składania reklamacji w przypadku niezgodności towaru z umową; 	<ul style="list-style-type: none"> podaje pozasądowe metody rozwiązywania sporów konsumenckich;
10.	Gospodarka rynkowa – powtórzenie / sprawdzian wiadomości i umiejętności uczniów	<i>Nauczyciel po przeprowadzonej diagnozie (w formie np. obserwacji, analizy pracy uczniów) wybiera treści nauczania z działu I, które wymagają powtórzenia i uzupełnienia. Może również opracować i przeprowadzić sprawdzian wiadomości i umiejętności uczniów.</i>	
II. Rynek finansowy			
Nr lekcji	Tematyka zajęć dydaktycznych	Uczeń: Wymagania podstawowe	Uczeń: Wymagania ponadpodstawowe
11. 12. 13.	Pieniądz we współczesnym świecie, czyli jak działa rynek finansowy	<ul style="list-style-type: none"> identyfikuje cechy pieniądza; rozdziela formy i funkcje pieniądza; wymienia formy pieniądza; wymienia zadania banku centralnego i Rady Polityki Pieniężnej, wyjaśnia rolę, jaką w gospodarce pełnią instytucje rynku finansowego: bank centralny, banki komercyjne, Komisja Nadzoru Finansowego, Rzecznik Finansowy; rozpoznaje narzędzia polityki monetarnej; odróżnia inflację od deflacji; 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje funkcje pieniądza; charakteryzuje instytucje rynku finansowego w Polsce: Narodowy Bank Polski, Komisję Nadzoru Finansowego, Rzecznika Finansowego; wyjaśnia wpływ inflacji na gospodarkę, charakteryzuje narzędzia polityki monetarnej, omawia wpływ polityki monetarnej na życie gospodarcze; omawia rolę Rady Polityki Pieniężnej w realizacji celu inflacyjnego poprzez kształtowanie stóp procentowych

		<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje rodzaje inflacji w zależności od przyczyn jej powstania oraz stopy inflacji; • wyjaśnia obieg pieniądza w gospodarce rynkowej; 	
14.	Jak bezpiecznie oszczędzać i inwestować?	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia różnicę między oszczędzaniem i inwestowaniem; • rozróżnia formy oszczędzania i inwestowania; • przeprowadza symulowaną inwestycję; • jest świadomy, że należy korzystać z różnorodnych i wiarygodnych źródeł informacji przed podjęciem decyzji finansowych; • podaje przykłady praktyk i zachowań etycznych oraz nieetycznych na rynku finansowym; 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia formy oszczędzania i inwestowania z punktu widzenia ryzyka i przewidywanych zysków; • korzysta z różnorodnych i wiarygodnych źródeł informacji przed podjęciem symulowanych decyzji finansowych; • ocenia przykłady praktyk i zachowań etycznych i nieetycznych na rynku finansowym;
15. 16.	Po co mi bank?	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia usługi świadczone przez banki komercyjne, spółdzielcze, SKOK-i oraz podmioty świadczące usługi płatnicze; • rozróżnia koszty kredytu; • oblicza procent od kredytu i lokaty bankowej; • ocenia możliwość spłaty zaciągniętego kredytu przy określonym dochodzie; • wyjaśnia pojęcie rocznej rzeczywistej stopy procentowej (RRSO); • wskazuje wady i zalety korzystania z kredytu; • analizuje oferty banków (komercyjnych i spółdzielczych), SKOK-ów oraz pozabankowych instytucji pożyczkowych; 	<ul style="list-style-type: none"> • korzystając z różnych źródeł, dokonuje wyboru oferty banków i SKOK-ów w zakresie kont osobistych, kart płatniczych, lokat terminowych oraz uzasadnia wybór; • oblicza realną stopę procentową lokaty; • szacuje zysk i ryzyko planowanej inwestycji; • korzystając z różnych źródeł, dokonuje wyboru oferty banków, SKOK-ów i podmiotów świadczących usługi płatnicze oraz uzasadnia wybór; • charakteryzuje rodzaje kredytów konsumenckich; • charakteryzuje czynniki wpływające na przyznanie kredytu; • wyjaśnia zasady bezpiecznego korzystania z bankowości elektronicznej;

		<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki, które banki biorą pod uwagę, badając wiarygodność kredytową; dokonuje porównania ofert kredytowych banków, SKOK-ów i podmiotów świadczących usługi płatnicze; wyjaśnia pojęcia pułapki kredytowej, upadłości konsumenckiej; dostrzega zagrożenia przy korzystaniu z bankowości elektronicznej; wskazuje podstawowe elementy umowy kredytu / pożyczki; 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przykładową umowę kredytu lub pożyczki;
17. 18.	Sztuka inwestowania – giełda papierów wartościowych	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia mechanizm funkcjonowania giełdy papierów wartościowych na przykładzie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie; wyjaśnia pojęcia hossy i bessy; wskazuje różnice pomiędzy akcjami i obligacjami; wymienia i opisuje podstawowe wskaźniki giełdowe; wyjaśnia pojęcie dywersyfikacji portfela; rozróżnia formy inwestowania kapitału i dostrzega zróżnicowanie stopnia ryzyka w zależności od rodzaju inwestycji oraz okresu inwestowania; wymienia zalety inwestowania w fundusze inwestycyjne; oblicza przewidywany zysk z przykładowej inwestycji kapitałowej w krótkim i długim okresie; 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rodzaje papierów wartościowych; wyjaśnia wagę podstawowych wskaźników giełdowych w podejmowaniu decyzji dotyczących inwestowania na giełdzie; przeprowadza analizę zysku i ryzyka związanego z inwestowaniem na giełdzie; dyskutuje nad wyborem rodzaju funduszu inwestycyjnego, uwzględniając potencjalne zyski oraz ryzyko wystąpienia strat; dokonuje analizy wyboru rodzaju funduszu inwestycyjnego z uwzględnieniem potencjalnych zysków i ryzyka wystąpienia strat;

19.	<i>Pieniądz i instytucje finansowe – powtórzenie / sprawdzian wiadomości i umiejętności uczniów</i>	<i>Nauczyciel po przeprowadzonej diagnozie (w formie np. obserwacji, analizy pracy uczniów) wybiera treści nauczania z pierwszej części działu II, które wymagają powtórzeń i uzupełnienia. Może również opracować i przeprowadzić sprawdzian wiadomości i umiejętności uczniów.</i>	
20. 21.	Emerytura – pomyśl, zanim będzie za późno	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego system emerytalny powinien być obowiązkowy; • wskazuje związek pomiędzy swoją przyszłą aktywnością zawodową a wysokością emerytury; • wymienia filary systemu emerytalnego w Polsce; • wymienia dobrowolne formy oszczędzania emerytalnego; • porównuje dobrowolne formy oszczędzania emerytalnego; 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje system emerytalny w Polsce; • opisuje dobrowolne formy oszczędzania emerytalnego; • analizuje zalety i wady różnych form oszczędzania emerytalnego;
22.	Wyprzedzić pecha, czyli dlaczego i jak się ubezpieczyć	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: „ubezpieczyciel”, „ubezpieczający”, „ubezpieczony”, „ubezpieczenia obowiązkowe”, „ubezpieczenia dobrowolne”, „polisa ubezpieczeniowa”, „karencja”; • wyjaśnia sens ubezpieczeń majątkowych, zdrowotnych, komunikacyjnych; • wymienia rodzaje ubezpieczeń w Polsce; • charakteryzuje poszczególne rodzaje ubezpieczeń; • wyjaśnia znaczenie Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego i zakładów ubezpieczeń w funkcjonowaniu gospodarki narodowej, przedsiębiorstw i życiu człowieka; 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje rodzaje ubezpieczeń według różnych kryteriów; • wskazuje i stosuje kryteria do analizy oferty firm ubezpieczeniowych; • porównuje oferty zakładów ubezpieczeń na przykładzie ubezpieczenia nieruchomości lub pojazdów mechanicznych; • dokonuje wyboru optymalnej dla siebie formy ubezpieczenia; • opracowuje skargę do Rzecznika Finansowego na przykładzie wybranego produktu finansowego;

		<ul style="list-style-type: none"> • analizuje oferty firm ubezpieczeniowych; • analizuje zapisy ogólnych warunków ubezpieczenia na przykładzie ubezpieczenia na życie lub ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków, zwracając uwagę na wyłączenia i ograniczenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń; • formułuje reklamację do instytucji rynku finansowego; 	
23. 24.	Podatki – druga obok śmierci rzecz pewna w życiu	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia podatek od opłaty; • wyjaśnia znaczenie terminów: „zdolność prawna”, „osobowość prawna”, „podatnik”, „obowiązek podatkowy”, „przedmiot opodatkowania”, „stawka podatkowa”, „podstawa opodatkowania”; • uzasadnia konieczność płacenia podatków; • wymienia funkcje podatków; • identyfikuje rodzaje podatków według różnych kryteriów; • wyjaśnia wpływ podatków na gospodarkę kraju, przedsiębiorstwa i gospodarstwa domowe; • wyjaśnia znaczenie terminów: „obowiązek podatkowy”, „dochód”, „przychód”, „koszty uzyskania przychodu”, „kwota wolna od podatku”, „ulga podatkowa”, „zaliczka na podatek dochodowy”, „płatnik podatku”; • opisuje schemat rozliczania w Polsce podatku dochodowego od osób fizycznych; • wymienia ulgi podatkowe obowiązujące w Polsce; • wymienia rodzaje formularzy podatkowych; 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia różne rodzaje podatków; • charakteryzuje podatki progresywne, proporcjonalne i regresywne; • formułuje argumenty za i przeciw stosowaniu podatku dochodowego progresywnego i liniowego; • omawia sposoby obliczania podatku według różnych stawek podatkowych; • omawia zasady wspólnego opodatkowania; • dobiera odpowiedni formularz podatkowy do źródeł przychodu oraz sposobu jego opodatkowania;

		<ul style="list-style-type: none"> wypełnia deklarację podatkową PIT, opierając się na przykładowych danych; 	
25	Ubezpieczenia i podatki – powtórzenie / sprawdzian wiadomości i umiejętności uczniów	Nauczyciel po przeprowadzonej diagnozie (w formie np. obserwacji, analizy pracy uczniów) wybiera treści nauczania z drugiej części działu II, które wymagają powtórzeń i uzupełnienia. Może również opracować i przeprowadzić sprawdzian wiadomości i umiejętności uczniów.	
III. Rynek pracy			
Nr lekcji	Tematyka zajęć dydaktycznych	Uczeń: Wymagania podstawowe	Uczeń: Wymagania ponadpodstawowe
26. 27.	Po co pracować?	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia motywy aktywności zawodowej człowieka; wyjaśnia pojęcia osoby bezrobotnej i stopy bezrobocia; wie, czym różni się osoba aktywna zawodowo od biernej zawodowo; identyfikuje rodzaje bezrobocia; opisuje konsekwencje bezrobocia indywidualne i społeczne; identyfikuje podstawowe mierniki i wskaźniki rynku pracy; wyjaśnia mechanizm popytu i podaży na rynku pracy; wyjaśnia różnice między pracownikiem najemnym a pracodawcą; 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rodzaje i przyczyny bezrobocia; analizuje podstawowe mierniki i wskaźniki rynku pracy; identyfikuje czynniki wpływające na równowagę na rynku pracy; wyszukuje oferty pracy, uwzględniając własne możliwości i predyspozycje; analizuje szanse i możliwości rozwoju własnej kariery zawodowej w kontekście uczenia się przez całe życie;
28. 29. 30.	Poważny krok w dorosłość, czyli jak znaleźć ciekawą pracę	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela metody poszukiwania pracy; wymienia własne możliwości znalezienia pracy na rynku lokalnym, regionalnym; 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje 4 rodzaje życiorysów zawodowych; opisuje korzyści wynikające z planowania własnych działań i inwestowania w siebie;

		<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie ofert pracy analizuje własne możliwości znalezienia pracy na rynku lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim; • analizuje własne kompetencje i możliwości zdobycia doświadczenia zawodowego w formie wolontariatu, praktyk lub stażu na rynku lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym; • rozróżnia 4 rodzaje życiorysów zawodowych; • sporządza dokumenty aplikacyjne dotyczące konkretnej oferty pracy; • przygotowuje się do rozmowy kwalifikacyjnej; • uczestniczy w rozmowie kwalifikacyjnej w warunkach symulowanych; 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia przydatność i efektywność metod poszukiwania pracy z punktu widzenia własnej ścieżki rozwoju zawodowego; • dostrzega podstawowe błędy popełniane podczas rozmowy kwalifikacyjnej przeprowadzonej w warunkach symulowanych;
--	--	--	--

Klasa 3.			
III. Rynek pracy			
Nr lekcji	Tematyka zajęć dydaktycznych	Wymagania podstawowe Uczeń:	Wymagania ponadpodstawowe Uczeń:
1. 2. 3.	Prawa i obowiązki pracownika	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, kto to jest pracownik i pracodawca według prawa pracy; • rozróżnia akty prawne: <i>Kodeks pracy</i> i <i>Regulamin pracy</i>; • na podstawie analizy przepisów <i>Kodeksu pracy</i> wymienia podstawowe obowiązki i uprawnienia pracownika (w tym młodocianego) i pracodawcy; • na podstawie analizy przepisów <i>Kodeksu pracy</i> wymienia rodzaje urlopów przysługujące pracownikowi; • przedstawia zasady dobrej organizacji oraz bezpieczeństwa i higieny pracy na przykładzie konkretnego stanowiska; • wymienia instytucje i związki broniące praw pracowniczych; • podaje przykłady zachowania etycznego i nieetycznego pracodawcy i pracowników; • rozpoznaje przejawy mobbingu; 	<ul style="list-style-type: none"> • interpretuje podstawowe przepisy <i>Kodeksu pracy</i>, w tym obowiązki i uprawnienia pracownika i pracodawcy; • omawia specyfikę zatrudnienia osób niepełnosprawnych; • charakteryzuje rolę Państwowej Inspekcji Pracy oraz związków zawodowych w ochronie praw pracowniczych; • ocenia zachowania pracodawcy i pracowników ze względu na etykę pracy; • przedstawia drogę, jaką dochodzi się praw pracowniczych;
4. 5.	Umowa i wypłata, czyli ile dostaniesz na rękę	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia sposoby zatrudnienia pracownika i rodzaje umów o pracę; 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje różne systemy płac, rodzaje i formy wynagrodzeń;

6.		<ul style="list-style-type: none"> wymienia sposoby rozwiązywania stosunku pracy; określa korzyści z wyboru konkretnej formy zatrudnienia i umowy o pracę; identyfikuje koszty płacy; wyjaśnia pojęcia płacy minimalnej, wynagrodzenia brutto i wynagrodzenia netto; oblicza wynagrodzenie brutto i netto; podaje przykłady zatrudniania bez umowy; wymienia różne formy wynagrodzenia za pracę; wymienia składki obciążające obecnie wynagrodzenia w Polsce; definiuje pojęcie klina podatkowego; 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje sposoby rozwiązywania stosunku pracy; opisuje konsekwencje zatrudniania bez umowy; porównuje różne formy wynagrodzenia za pracę; wyjaśnia wpływ klina podatkowego na legalne zatrudnienie;
7.	<i>Rynek pracy – powtórzenie / sprawdzian wiadomości i umiejętności uczniów</i>	<i>Nauczyciel po przeprowadzonej diagnozie (w formie np. obserwacji, analizy pracy uczniów) wybiera treści nauczania z drugiej części działu III, które wymagają powtórzeń i uzupełnienia. Może również opracować i przeprowadzić sprawdzian wiadomości i umiejętności uczniów.</i>	
IV. Przedsiębiorstwo			
Nr lekcji	Tematyka zajęć dydaktycznych	Uczeń: Wymagania podstawowe	Uczeń: Wymagania ponadpodstawowe
8. 9.	Po co przedsiębiorstwo?	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę przedsiębiorstw w gospodarce; wymienia główne cele przedsiębiorstwa; definiuje pojęcia działalności gospodarczej i przedsiębiorcy; klasyfikuje przedsiębiorstwa według kryteriów rodzaju prowadzonej działalności, wielkości i formy własności; 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje zasadnicze strategie osiągania zysku; charakteryzuje podstawowe formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstw (indywidualna działalność gospodarcza, spółka cywilna, spółki prawa handlowego) i przedsiębiorczości społecznej (w tym spółdzielnia pracy, spółdzielnia socjalna, stowarzyszenie, fundacja);

		<ul style="list-style-type: none"> rozdziela podstawowe formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstwa; wyjaśnia istotę i cele społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw CSR; 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady firm stosujących zasady CSR; wskazuje przykłady działań CSR;
10. 11. 12.	Zostań swoim szefem. Dlaczego i jak założyć własną firmę?	<ul style="list-style-type: none"> wymienia korzyści z założenia i prowadzenia własnej firmy; przedstawia modele biznesowe; wyjaśnia pojęcia Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) i Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG); analizuje strukturę PKD; podaje etapy rejestrowania działalności gospodarczej; podaje procedury zawieszenia i likwidacji indywidualnej działalności gospodarczej; analizuje poszczególne punkty wniosku CEIDG-1; 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje innowacyjne modele biznesu, w tym startupy; porównuje modele biznesowe; dobiera kody PKD do wybranego zakresu działalności gospodarczej; prowadzi symulację rejestrowania działalności gospodarczej; prowadzi symulację zawieszenia i likwidacji indywidualnej działalności gospodarczej;
13. 14. 15.	Jak sfinansować biznes?	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia anioła biznesu, funduszy <i>venture capital</i>, leasingu; wymienia źródła finansowania działalności gospodarczej lub projektowanego przedsięwzięcia; wyjaśnia, co to jest biznesplan; przedstawia strukturę biznesplanu; uzasadnia przydatność sporządzania biznesplanu; wyjaśnia przydatność analizy SWOT podczas tworzenia biznesplanu; 	<ul style="list-style-type: none"> określa funkcje inkubatorów przedsiębiorczości w powstawaniu i rozwoju małych firm, w tym startupów; charakteryzuje poszczególne elementy biznesplanu; wykorzystuje analizę SWOT podczas tworzenia biznesplanu; opisuje instytucje wspierające małe i średnie przedsiębiorstwa;

		<ul style="list-style-type: none"> wymienia instytucje wspierające małe i średnie przedsiębiorstwa; sporządza projekt własnego przedsiębiorstwa w postaci biznesplanu; 	
16.	<i>Przedsiębiorstwo – powtórzenie / sprawdzian wiadomości i umiejętności uczniów</i>	<i>Nauczyciel po przeprowadzonej diagnozie (w formie np. obserwacji, analizy pracy uczniów) wybiera treści nauczania z pierwszej części działu IV, które wymagają powtórzenia i uzupełnienia. Może również opracować i przeprowadzić sprawdzian wiadomości i umiejętności uczniów.</i>	
17. 18. 19.	Jak osiągnąć sukces?	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia mikrootoczenia przedsiębiorstwa i makrootoczenia przedsiębiorstwa; identyfikuje mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia projektowanego przedsięwzięcia, wybierając jego lokalizację; zbiera i analizuje informacje o rynku, na którym działa przedsiębiorstwo; wyjaśnia pojęcie marketingu; wymienia 5 głównych elementów marketingu mix; wymienia czynniki wpływające na sukces i niepowodzenie przedsiębiorstwa; planuje działania marketingowe w planowanym przedsiębiorstwie lub przedsięwzięciu; projektuje działania promocyjne danego przedsięwzięcia; odczytuje informacje zawarte w reklamach, odróżniając je od elementów perswazyjnych; podaje pozytywne i negatywne przykłady wpływu reklamy na klientów; 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje otoczenie, w którym działa przedsiębiorstwo; prezentuje informacje o rynku, na którym działa przedsiębiorstwo; wyjaśnia wpływ otoczenia konkurencyjnego na funkcjonowanie przedsiębiorstwa; omawia cele działania przedsiębiorstwa oraz sposoby ich realizacji; analizuje znaczenie marketingu w różnych gałęziach gospodarki; opisuje 5 głównych elementów marketingu mix; charakteryzuje czynniki wpływające na sukces i niepowodzenie przedsiębiorstwa; projektuje działania marketingowe w planowanym przedsiębiorstwie lub przedsięwzięciu; przedstawia, na czym polega kreowanie marki firmy, uwzględniając znaczenie loga i barw firmowych; uzasadnia rolę działań promocyjnych w planowanym przedsięwzięciu;

		<ul style="list-style-type: none"> wyszukuje osoby, które w zgodzie z zasadami etycznymi odniosły sukces jako przedsiębiorcy; 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje pozytywne i negatywne przykłady wpływu reklamy na klientów; analizuje przebieg kariery zawodowej osoby, która zgodnie z zasadami etyki odniosła sukces w życiu zawodowym;
20. 21. 22.	Lider, czyli jak zarządzać ludźmi	<ul style="list-style-type: none"> wymienia elementy procesu zarządzania różnymi zasobami przedsiębiorstwa; wymienia i omawia zasady organizacji pracy w firmie; wyjaśnia pojęcia stylu kierowania, motywowania, efektu synergii; wymienia style kierowania i wyjaśnia, na czym polegają; wymienia zasady skutecznego zarządzania ludźmi opartego na koncepcji przywództwa; omawia zasady pracy zespołowej; wyjaśnia, na czym polegają role lidera i wykonawcy; wymienia cechy dobrego kierownika zespołu; identyfikuje konflikty w zespole; wyjaśnia zasady skutecznych negocjacji, uwzględniając strategię „wygrana-wygrana”; przedstawia przykłady technik manipulacyjnych stosowanych podczas negocjacji; przedstawia drogę, jaką dochodzi się własnych praw w roli członka zespołu; 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje elementy, przebieg i proces zarządzania; ocenia zastosowanie różnych stylów kierowania w zależności od rodzaju przedsiębiorstwa i przedmiotu działalności; wyjaśnia zasady skutecznego zarządzania ludźmi opartego na koncepcji przywództwa; dowodzi skuteczności łączenia różnych sposobów motywowania podwładnych; stosuje zasady pracy zespołowej; analizuje konflikty w zespole; proponuje metody rozwiązywania konfliktów w zespole, szczególnie w drodze negocjacji; podaje negatywne skutki stosowania technik manipulacyjnych podczas negocjacji; omawia etapy realizacji projektu oraz planuje działania zmierzające do jego realizacji;

23. 24. 25.	Po co firmie księgowy?	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia przychodu, kosztu, dochodu (zysku); • wymienia podatki, którymi może być objęty przedsiębiorca; • wymienia formy opodatkowania przedsiębiorstw podatkiem dochodowym; • wymienia wady i zalety poszczególnych form opodatkowania przedsiębiorstwa podatkiem dochodowym; • wymienia podstawowe zasady księgowości; • wymienia podstawowe dokumenty księgowe firmy; • klasyfikuje dowody księgowe; • analizuje uzupełnioną fakturę VAT; • wyjaśnia przeznaczenie podatkowej księgi przychodów i rozchodów; • analizuje uzupełnioną podatkową księgę przychodów i rozchodów na potrzeby rozliczenia podatku dochodowego; 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje strukturę wyniku finansowego przedsiębiorstwa; określa próg rentowności na prostych przykładach; • prognozuje efekty finansowe projektowanego przedsiębiorstwa lub przedsięwzięcia na podstawie zestawienia planowanych przychodów i kosztów; • ocenia wady i zalety poszczególnych form opodatkowania indywidualnej działalności gospodarczej w zakresie podatku dochodowego; • omawia funkcje dowodów księgowych i podstawowe zasady księgowości; • uzasadnia konieczność prowadzenia rachunkowości w przedsiębiorstwie; • uzupełnia fakturę VAT na podstawie dostarczonych danych; • wypełnia podatkową księgę przychodów i rozchodów na potrzeby rozliczenia podatku dochodowego;
26. 27.	Prezentacja biznesplanów uczniowskich	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia – w formie pisemnej – biznesplan projektu własnego przedsiębiorstwa lub innego przedsięwzięcia o charakterze społeczno-ekonomicznym; 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia – w formie prezentacji – biznesplan projektu własnego przedsiębiorstwa lub innego przedsięwzięcia o charakterze społeczno-ekonomicznym;
28. 29.	Etyka w biznesie	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady zachowań etycznych i nieetycznych w biznesie krajowym i międzynarodowym; • identyfikuje przejawy korupcji w życiu gospodarczym; • wyjaśnia pojęcie szarej strefy; 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje informacje o sukcesach polskich przedsiębiorstw, w tym ze swojego regionu, na rynku krajowym i międzynarodowym, osiąganych zgodnie z prawem i etyką biznesu;

		<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego określa rozmiary szarej strefy w Polsce; • wyszukuje informacje o sukcesach polskich przedsiębiorstw, w tym ze swojego regionu, na rynku krajowym i międzynarodowym, osiąganych zgodnie z prawem i etyką biznesu; • obserwuje proces funkcjonowania lokalnego przedsiębiorstwa w trakcie ćwiczeń terenowych; • podczas spotkania lub zajęć terenowych planuje wywiad z przedsiębiorcą w celu zebrania informacji o podejmowanych przez niego działaniach innowacyjnych i w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zachowania etyczne i nieetyczne w biznesie krajowym i międzynarodowym; • wyjaśnia przyczyny i skutki korupcji oraz sposoby jej przeciwdziałania; • na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego określa przyczyny i negatywne skutki rozwoju szarej strefy w Polsce; • dostrzega możliwości rozwoju przedsiębiorstwa i osiągnięcia sukcesu rynkowego przy pełnym poszanowaniu zasad etycznych w biznesie; • planuje zajęcia terenowe mające na celu obserwację procesu funkcjonowania lokalnego przedsiębiorstwa; • podczas spotkania lub zajęć terenowych przeprowadza wywiad z przedsiębiorcą w celu zebrania informacji o podejmowanych przez niego działaniach innowacyjnych i w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu.
30.	Podsumowanie programu „Ekonomia stosowana”	<i>Nauczyciel wraz z uczniami dokonuje podsumowania realizacji programu (np. w formie dyskusji, ankiety, arkusza samooceny).</i>	